Monmouthshire Select Committee Minutes

Pwyllgor Craffu Lle
Neuadd y Sir Brynbuga NP15 1GA
Dydd Mercher, 11eg Mehefin, 2025, 5.30 pm

Cynghorwyr yn Bresennol	**Swyddogion yn Bresennol**
Cynghorydd Sir Jane Lucas Cynghorydd Sir: Louise Brown, Tomos Davies, Lisa Dymock, Martyn Groucutt, Jackie Strong, Tudor Thomas, John Crook, Simon Howarth, Rachel Buckler, Ben Callard, Alistair Neill, Angela Sandles, Laura Wright, Richard John, Steven Garratt	Hazel Ilett, Rheolwyr Craffu Robert McGowan, Swyddog Polisi a Chraffu Paul Matthews, Prif Weithredwr Peter Davies, Prif Swyddog, Adnoddau Matthew Gatehouse, Pennaeth Polisi a Llywodraethiant Nicholas Keyse, Rheolwr Datblygu Stadau Sharran Lloyd, Rheolwr Datblygu Bwrdd Gwasanaethau Lleol Jane Harvey, Connected Communities Manager

Ymddiheuriadau: Cynghorydd Sir Emma Bryn

1. **Ymddiheuriadau am absenoldeb.**

   Cafwyd ymddiheuriadau gan y Cynghorydd Emma Bryn, gyda'r Cynghorydd Simon Howarth yn dirprwyo drosti.

2. **Datganiadau o Fuddiant.**

   Ni chafwyd unrhyw ddatganiadau o fuddiant.

3. **Fforwm Agored i'r Cyhoedd.**

   Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod. Roedd pump siaradwr yn y Fforwm Agored i'r Cyhoedd, yn cynnwys dau gyfraniad gan aelodau o Gyngor Tref y Fenni a thri cyfraniad ar wahân gan aelodau o'r cyhoedd. Cafodd fideo a gyflwynwyd gan breswylydd cyn y cyfarfod hefyd ei ddangos a chafodd sylwadau ysgrifenedig eu darllen yn uchel gan y Rheolwr Craffu ar ran preswylydd arall. Roedd nifer sylweddol o'r cyhoedd yn bresennol y cyfarfod yn yr oriel gyhoeddus a hefyd ar ben y grisiau lle gallai pobl weld y ffrwd fyw.

   Rhoddodd y gwahanol gyfraniadau a wnaed i'r Fforwm Agored i'r Cyhoedd sylw i'r canlynol:

   Cyngor Tref y Fenni:

   - Mynegodd Cyngor Tref y Fenni gefnogaeth gref i gynlluniau'r Gymdeithas Fwslimaidd (MMCA), gan sôn am draddodiad y Fenni o oddefgarwch crefyddol a phwysigrwydd cydraddoldeb pob ffydd. Nodwyd fod MMCA wedi ymrwymo i gynnal a chadw yr adeilad a'i gadw ym mherchnogaeth y gymuned. Dywedwyd fod MMCA eisoes yn weithredol yn y dref ac yn anelu i greu canolfan gynhwysol sydd ar agor i bawb .

   - Dywedwyd y bu y Fenni yn dref nodded i gymunedau amrywiol, yn cynnwys teuluoedd o Syria, Afghanistan ac Wcráin.

Preswylwyr a Busnesau:

- Cododd nifer o siaradwyr gwestiynau am ailbwrpasu Llyfrgell Carnegie, adeilad hanesyddol bwysig a fwriadwyd yn wreiddiol ar gyfer defnydd y cyhoedd fel llyfrgell.

- Beirniadodd nifer o siaradwyr y broses gan ddweud ei bod yn brin o dryloywder ac awgrymwyd fod angen ymgynghoriad cyhoeddus.

- Dywedodd rhai preswylwyr ac ymddiriedolwyr mai dim ond drwy'r cyfryngau cymdeithasol y daethant i wybod am y cynnig.

- Siaradodd preswylwyr am yr effaith arnynt a chodi pryderon am sŵn, llygredd golau a tharfu ar breswylwyr oedrannus a bregus mewn elusendai cyfagos, ac ailadrodd pryderon am ddiogelwch, yn arbennig liw nos.

- Soniodd nifer o siaradwyr am dagfeydd parcio presennol a phroblemau posibl gyda thraffig, fyddai'n tarfu ar fusnesau lleol a dosbarthu nwyddau.

- Cododd siaradwr gwestiwn am degwch rhoi prydles 30-mlynedd i MMCA o gymharu â phrydlesau byrrach i wasanaethau cymunedol eraill.

- Galwodd siaradwr am atal y broses nes y cynhelir ymgynghoriad cyhoeddus llawn.

4. **<u>Galw mewn benderfyniad y Cabinet ar 21 Mai 2025 yng nghyswllt gosod cyn Lyfrgell y Fenni.</u>**

Diolchodd y Cadeirydd i aelodau'r cyhoedd am eu cyfraniadau ac esboniodd y byddai'r Pwyllgor yn awr yn dechrau ar ddadl ffurfiol am y galw mewn. Gofynnodd i'r Rheolwr Craffu roi esboniad byr o'r broses galw mewn fyddai'n cael ei dilyn yn y cyfarfod, yn unol â Chyfansoddiad y Cyngor. Dywedodd y Rheolwr Craffu y bwriedid i'r cyfarfod drafod penderfyniad a wnaed ond na ddaeth i rym yn ymwneud â gosod hen lyfrgell y Fenni. Rhoddwyd esboniad i bawb oedd yn bresennol am y broses galw mewn a threfn siarad.

Mae adroddiad penderfyniad y Cabinet yn rhoi cyd-destun llawn y materion allweddol yn gysylltiedig â'r penderfyniad a gymerwyd ar 21 Mai 2025, sydd ar gael drwy Agenda ar gyfer y Cabinet ar ddydd Mercher 21 Mai 2025, 4.30pm – Cyngor Modern. Ar gyfer cyd-destun serch hynny, y penderfyniad a wnaed gan y Cabinet ar 21 Mai 2025 oedd derbyn yr argymhellion canlynol:

Bod y Cabinet yn cytuno ar y canlynol:

i. Dyfarnu tendr y brydles i Gymdeithas Gymunedol Fwslimaidd Sir Fynwy (MMCA).

ii. (ii) Dirprwyo awdurdod i'r Prif Swyddog Adnoddau i negodi'r brydles yn unol â'r dyfarniad tendr.

Gofynnodd y Cadeirydd i'r aelodau oedd wedi galw'r penderfyniad i mewn i gyflwyno eu rhesymau dros wneud hynny, fel a nodir yn y Ffurflen Gais am Alw Mewn:

1. **Diffyg Craffu Cywir/Proses Briodol ac Ymgynghori â'r Gymuned:**

- Cafodd y penderfyniad hwn ei gymryd heb gael ei gyflwyno i'r Pwyllgor(au) Craffu priodol cyn ei gymeradwyo gan y Gabinet. O gofio am sensitifrwydd, maint a hyd y brydles, mae hyn yn fethiant sylweddol o oruchwyliaeth ddemocrataidd.

- Dylai penderfyniadau diddordeb cyhoeddus o'r maint hwn fynd drwy graffu llawn i sicrhau ymgynghori â'r gymuned a thryloywder.
- Mae angen ymgysylltu democrataidd â'r gymuned oherwydd diffyg craffu cyhoeddus oherwydd nad oedd angen caniatâd cynllunio felly nad yw preswylwyr/busnesau/sefydliadau ffydd a'r cyhoedd yn gyffredinol yn cael y cyfle arferol i roi sylwadau ar faterion megis tagfeydd traffig, parcio, sŵn a chyfyngiadau ar oriau gweithredu.
- Cafodd y Cyngor a'r Blaengynllun ei ddiwygio ar 21 Hydref 2024 ar Ddyfodol Llyfrgell y Fenni ar gyfer adroddiad i'r Cabinet ar 6 Tachwedd 2024. Nid oedd ar agenda'r Pwyllgor Lle ar 21 Hydref 2024, a roedd y cyfarfod nesaf ar 7 Tachwedd 2024 ar ôl yr Adroddiad i'r Cabinet ar 6 Tachwedd 2024 .
- Mae'r adroddiad i'r Cabinet ar 6 Tachwedd 2024 yn rhoi manylion yr effaith gadarnhaol na chafodd ei adlewyrchu yn y gwahoddiad i dendro gyda'r cynnig i gynnig y safle ar gyfer defnydd cymunedol neu fasnachol i gynyddu'r cyfleoedd agored sydd ar gael ac sydd o ddiddordeb i bobl o bob oedran a gallu.
- Yn ychwanegol, ni chafodd yr eitem ei chadw ar flaengynllunydd y Cyngor a'r blaengynllunydd am y cyfnod a ddylai ac nid oedd hyd yn oed wedi ei gynnwys yn agenda'r Pwyllgor Lle ar 22 Mai pan gafodd adroddiadau eraill y Cabinet ar 21 Mai eu cynnwys.
- Mae'r Gwahoddiad i Dendro yn tanlinellu'r statws cynllunio gyda'i ddosbarth defnydd D1 cyfredol (fel llyfrgell) ond nid yw'n rhoi manylion llawn yr opsiynau masnachol ar newid defnydd yn cynnwys defnydd manwerthu a chyfanwerthu, er y cyfamod ar y tir yn caniatáu defnydd o'r fath.

2. **Amseriad Dadleuol a Chyfnod Cyfyngedig ar y Farchnad:**

- Dim ond am bedair wythnos ym mis Rhagfyr 2024 y cafodd yr eiddo ei farchnata, yn ystod cyfnod sy'n adnabyddus am lai o ymgysylltu cyhoeddus a busnes oherwydd tymor yr Ŵyl.
- Gall y ffenestr gyfyngedig fod wedi llesteirio cysylltiad teg â'r farchnad, gan efallai effeithio ar led ac ansawdd cyflwyniadau.

3. **Pryderon am Werth Gorau a Cynaliadwyedd Ariannol:**

- Mae prydles o 30 mlynedd am £500 y mis (£6,000 y flwyddyn) ar adeilad hanesyddol amlwg mewn lleoliad canolog yn codi pryderon difrifol am Werth Gorau dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999, sy'n rhoi dyletswydd ar awdurdodau lleol i "wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y ffordd y caiff ei swyddogaethau eu gweithredu, gan roi ystyriaeth i gyfuniad o ddarbodusrwydd, effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd."
- Er fod tendr wedi cynnig yr un ffigur rhent, mae'n aneglur os yw hyn yn dangos gwir werth y farchnad. Ni fu unrhyw brisiad annibynnol ac mae ymroddiad 30-mlynedd heb ddiwydrwydd dyladwy o'r fath yn gyn-amserol.
- Diffyg ansicrwydd am yr angen am adeilad cyngor dros gyfnod mor hir.

Amlinellodd yr Aelodau Galw Mewn eu rhesymau dros alw'r penderfyniad i mewn (megis uchod) a gwnaed y pwyntiau ychwanegol canlynol:

<u>Y Cynghorydd Howarth</u>

- Tanlinellodd y Cynghorydd Howarth bwysigrwydd trylowyder a phroses gywir ym mhenderfyniadau'r Cyngor. Nododd na chafodd y llyfrgell ei gynnwys yn y cynllunydd am gyfarfodydd craffu y Cyngor, oedd yn atal aelodau rhag trafod ei drosglwyddo i rheoli asedau.
- Dywedodd y Cynghorydd Howarth y gwnaed y penderfyniad i drosglwyddo'r llyfrgell i rheoli asedau heb roi cyfle i aelodau'r Cyngor graffu arno a'i drafod. Awgrymodd y cafodd penderfyniadau blaenorol eu tynnu o'r cynllunydd, a chredai fod hynny yn tanseilio tryloywder ac atebolrwydd.
- Galwodd y Cynghorydd Howarth am newidiadau yng nghyfansoddiad y Cyngor i sicrhau fod penderfyniadau yn parhau ar y cynllunydd ac y cynhelir craffu cywir arnynt.

- Mynegodd bryder fod y diffyg ymgynghori a thryloywder wedi siomi pobl Sir Fynwy a'r Fenni

Y Cynghorydd Buckler

- Tanlinellodd y Cynghorydd Rachel Buckler bwysigrwydd hanesyddol a diwylliannol Llyfrgell Carnegie i dref y Fenni.
- Soniodd am ddiffyg ymgynghori a chyswllt gyda'r gymuned parthed y penderfyniad i newid y llyfrgell yn fosg.
- Rhannodd y Cynghorydd Buckler adborth gan breswylwyr oedd yn teimlo wedi eu datgysylltu, wedi eu hanwybyddu ac yn poeni am broblemau parcio a'r diffyg gwybodaeth a roddwyd iddynt.
- Beirniadodd y broses gwneud penderfyniadau, gan nodi y cafodd preswylwyr eu hysbysu gyntaf drwy'r papur lleol neu Facebook, a chredai fod hynny'n annerbyniol.
- Holodd y Cynghorydd Buckler os yw'n briodol dyfarnu tystysgrif cyfreithlondeb ar gyfer yr adeilad heb graffu priodol a mewnbwn gan y gymuned.
- Cododd bryderon am hyfywedd ariannol a diwydrwydd daladwy y penderfyniad, yn cynnwys diffyg manylion ar grantiau a chyllid.
- Galwodd y Cynghorydd Buckler am safonau uwch o dryloywder a chraffu ym mhenderfyniadau'r Cyngor, gan adlewyrchu disgwyliadau preswylwyr Sir Fynwy.

Y Cynghorydd Louise Brown

- Tanlinellodd y Cynghorydd Brown bwysigrwydd craffu, proses briodol ac ymgynghori â'r gymuned ym mhenderfyniadau'r Cyngor.
- Soniodd am ddiffyg craffu cyhoeddus oherwydd nad oedd y penderfyniad angen caniatad cynllunio, oedd yn atal preswylwyr a busnesau rhag rhoi sylwadau ar faterion fel traffig, parcio, sŵn a chyfyngiadau ar faterion fel traffig, parcio a sŵn a chyfyngiadau ar oriau gweithredu.
- Awgrymodd y Cynghorydd Brown fod afreoleidd-dra gweithdrefnol, tebyg i nad oedd gwaredu â'r llyfrgell wedi ei restru ar flaengynllunydd y Cyngor ar gyfer y cyfarfod craffu, ac ystyriai fod hynny yn torri rheolau gweithdrefnol.
- Awgrymodd mai marchnata cyfyngedig fu ar yr eiddo, gan nodi iddo gael ei farchnata am lai na phedair wythnos mewn cyfnod o lai o ymgysylltu oherwydd tymor yr Ŵyl.
- Cwestiynodd y Cynghorydd Brown agweddau ariannol y penderfyniad, gan ddadlau fod y rhent o £6,000 y flwyddyn yn sylweddol is na'r rhent marchnad rhesymol ym mhapurau cyllideb y Cyngor ei hun oedd yn amcangyfrif rhwng £20,000 a £25,000 y flwyddyn. Galwodd am brisiad annibynnol o'r eiddo ac awgrymodd y dylai'r Cyngor ddefnyddio asiant arbenigol i hwyluso gosod yr adeilad, fel yr amlinellir yn strategaeth rheoli asedau y Cyngor.
- Soniodd y Cynghorydd Brown hefyd fod polisi Rheoli Asedau y Cyngor ar warediadau'n ei gwneud yn ofyniad cyfreithiol cael yr ystyriaeth orau.
- Dywedodd y Cynghorydd Brown mai dim ond dosbarth defnydd D1 oedd y gwahoddiad i dendro yn ei gynnwys ac ar gyfer defnyddiau eraill i ddim ond cysylltu â stadau eto mae adroddiad y Cabinet ar waredu yn sôn am ddefnydd cymunedol a hefyd ddefnydd masnachol.
- Tanlinellodd y Cynghorydd Brown yr angen am ymgynghori â'r gymuned cyn llunio'r brydles, yn hytrach na wedyn, i sicrhau tryloywder a mewnbwn gan y cyhoedd.

Gwaddodd y Cadeirydd yr Aelod Cabinet, y Cynghorydd Callard i ymateb yn ffurfiol. Wrth wneud hynny, gwnaeth y Cynghorydd Callard y pwyntiau allweddol canlynol:

- Esboniodd y Cynghorydd Callard y daethpwyd â'r penderfyniad i ddyfarnu'r brydles i'r Cabinet i'w wneud yn fwy amlwg, er y gallai swyddogion fod ei wneud dan bwerau wedi

eu dirprwyo. Nododd fod y Cyngor wedi cytuno i lawer o brydlesau heb graffu neu alw mewn cyn dyfarnu, gan awgrymu fod y broses hon yn gyson ag arferion y gorffennol.

- Tanlinellodd y Cynghorydd Callard y cafodd yr adeilad ei ddatgan yn adeilad dros ben ac na chafodd y penderfyniad ei alw mewn bryd hynny. Roedd y broses dendro yn dryloyw a dewiswyd y cynnig gyda'r sgôr uchaf. Dywedodd y byddai bod angen craffu ar gyfer pob prydles yn anymarferol a gwrthgynhyrchiol, gan efallai oedi defnydd asedau y Cyngor.
- Trafododd y Cynghorydd Callard bryderon am barcio, gan gydnabod y broblem, ond gan ddweud fod lleoliad yr adeilad yn addas ar gyfer y defnydd arfaethedig, gyda meysydd parcio cyfagos ar gael. Dywedodd bod MMCA yn gwybod am yr angen i liniaru effeithiau parcio ac yn bwriadu cysylltu â'r gymuned ar ôl llofnodi'r brydles.
- Amddiffynnodd y Cynghorydd Callard y cyfnod marchnata, gan ddweud fod nifer y tendrau a gafwyd yn dangos y bu cyswllt digonol â'r farchnad. Dadleuodd yn erbyn yr angen am brisiad annibynnol neu asiantau allanol, gan sôn am alluedd mewnol y Cyngor a'r cyfyngiadau ariannol. Mynegodd y Cynghorydd Callard hyder yn ymrwymiad MMCA i'r gymuned a'u gallu i gynnal a chadw yr adeilad.

Estynnodd y Cadeirydd wahoddiad i Nick Keyse, Rheolwr Datblygu Stadau a Chynaliadwyedd i roi sylwadau ychwanegol:

- Eglurodd Nick fod cytundebau prydles hir yn arferol ar gyfer asedau cymunedol, gan eu bod yn rhoi sicrwydd am sicrhau cyllid grant gan sefydliadau tebyg i'r Loteri Genedlaethol a Chwaraeon Cymru. Esboniodd fod cyllidwyr grant angen prydlesau hirdymor i sicrhau y caiff buddsoddiadau eu diogelu ac nad ydynt yn destun newidiadau mewn defnydd.
- Ychwanegodd Nick fod telerau terfynol y brydles, yn cynnwys agweddau fel cymalau torri ac adolygiadau rhent, yn dal i gael eu negodi a'u dirprwyo i swyddogion. Nododd y gallai'r cymal torri danseilio'r sicrwydd sydd ei angen ar gyfer cyllid grant, gan awgrymu efallai na fyddai cymalau o'r fath yn cael eu cynnwys yn nhelerau y brydles derfynol.

<u>Pwyntiau allweddol a godwyd gan Aelodau'r Pwyllgor ac Aelodau oedd yn ymweld:</u>

Gwahoddodd y Cadeirydd gwestiynau i ddechrau gan Aelodau'r Pwyllgor ac yna gan Aelodau eraill oedd yn bresennol, a gafodd eu hateb gan y Cynghorydd Callard a Nick Keyse.

- Tanlinellodd y Cynghorydd Davies bwysigrwydd sicrhau fod y cytundeb prydles yn gydnaws gyda dyletswydd cyllidol y Cyngor i weithredu er budd ariannol gorau trethdalwyr. Cyfeiriodd at papur rheoli asedau o fis Chwefror 2023 oedd yn dweud fod Llyfrgell Carnegie yn flaenoriaeth ar gyfer cyfleoedd masnachol, gan amcangyfrif fod ei werth rhent yn £25,000 i £30,000 y flwyddyn ar werth gwerthu posibl o dros £300,000. Roedd yn cwestiynu os oedd y cytundeb prydles a gynigir yn gydnaws â'r nod o gynyddu i'r eithaf botensial masnachol yr eiddo. Holodd os oedd tendr arall y barnwyd ei fod yn fwy hyfyw yn fasnachol na'r un llwyddiannus. Gofynnodd hefyd am nifer y prydlesau a wnaeth gyflawni cyfraddau marchnad ymysg y 37 prydles yr ymrwymodd y Cyngor iddynt ers 2022.

Cydnabu'r Cynghorydd Callard nad oedd y tendr yn cyflawni'r gwerth masnachol a amcangyfrifwyd i ddechrau, ond tanlinellodd bwysigrwydd cefnogi asedau cymunedol, hyd yn oed os yw hynny'n golygu hepgor peth incwm. Cadarnhaodd mai'r tendr llwyddiannus oedd yr un mwyaf cystadleuol yn ariannol ymysg y tendrau ar y rhestr fer. Nid oedd gan y Cynghorydd Callard ddata penodol ar faint o'r 37 prydles oedd wedi cyflawni cyfraddau marchnad ond awgrymodd y gellid adolygu'r wybodaeth hon mewn cyfarfod o'r pwyllgor craffu perfformiad a throsolwg.

- Mynegodd y Cynghorydd Groucutt falchder yn ymroddiad y Cyngor i wneud Sir Fynwy a'r Fenni yn gymuned nodded, gan amlygu integreiddio pobl o ardaloedd lle mae gwrthdaro yn gadarnhaol i'r gymuned leol. Tanlinellodd y byddai gan y fosg arfaethedig nifer o ddibenion, yn cynnwys bod yn ganolfan addysgol, cymdeithasol, economaidd a hamdden, nid dim ond yn fan gweddi. Nododd dwf sylweddol y boblogaeth Fwslimaidd yn Sir Fynwy a'u rôl bwysig yn y gymuned, yn arbennig yn y Fenni gyda'i ysbyty mawr. Soniodd am ddefnydd anaddas yr adeilad yn y gorffennol fel uned cyfeirio disgyblion a dadleuodd yn erbyn gadael yr adeilad yn wag i ddirwyo. Cefnogai'r syniad o'r gymuned Fwslimaidd yn defnyddio'r adeilad, gan ei weld yn gyfraniad cadarnhaol i'r dref.

- Ailadroddodd y Cynghorydd Brown ei phryder am gyfnod marchnata cyfyngedig o lai na phedair wythnos yn ystod tymor yr Ŵyl ac y gallai hynny fod wedi effeithio ar ehangder ac ansawdd cynigion. Cwestiynodd hyfywedd ariannol y brydles, gan nodi gwahaniaethau rhwng yr amcangyfrif o rent marchnad ac union swm y brydles. Ailddatganodd ei barn fod angen prisiad annibynnol a chyfnod o ymgynghori â'r gymuned cyn cwblhau'r brydles. Dywedodd nad oedd y gwahoddiad i dendro yn rhoi manylion yr ystod o ddefnyddiau posibl ar gyfer yr eiddo, ac y medrai hynny fod wedi effeithio ar yr ystyriaeth orau a gafwyd.

Cydnabu'r Cynghorydd Callard heriau ymgynghori wrth ymrwymo i brydlesau a thanlinellodd yr angen i gymryd camau gyda rhesymau da drostynt o fudd i'r gymuned. Soniodd y cynigiwyd yr adeilad ar brydles atgyweirio lawn, sy'n fuddsoddiad sylweddol ac efallai na fyddai hynny'n ddeniadol i bob busnes. Dywedodd y Cynghorydd Callard y byddai defnydd a gynigir ar gyfer yr adeilad fel canolfan gymunedol a mosg yn dod â phobl i ganol y dref, gan fod o fudd i fusnesau lleol heb gystadlu gyda nhw. Pwysleisiodd fod y broses dendr yn deg a thryloyw ac mai'r tendr llwyddiannus oedd yr un mwyaf cystadleuol yn ariannol ymysg y tendrau ar y rhestr fer. Awgrymodd y Cynghorydd Callard fod sefyllfa ariannol y Cyngor yn golygu fod angen defnyddio adnoddau mewnol ar gyfer prisiadau a marchnata yn hytrach na llogi ymgynghorwyr allanol.

- Ailadroddodd y Cynghorydd Howarth ei bryderon am ddiffyg tryloywder a chraffu cywir yn y broses benderfynu. Holodd am y broses ymgynghori, gan ofyn os cafodd Cyngor Tref y Fenni neu ymgyngoreion eraill eu cynnwys cyn cyfarfod y Cabinet. Mynegodd yr aelod rwystredigaeth gydag amseriad penderfyniadau, gan nodi y cynhaliwyd y cyfarfod o'r pwyllgor craffu drannoeth y cyfarfod Cabinet, ac nad oedd hynny'n galluogi adolygu cywir.

Esboniodd y Cynghorydd Callard bod dirprwyo pwerau ar gyfer dyfarnu prydlesau fel arfer yn syrthio ar swyddogion, ond aethpwyd â'r penderfyniad i'r Cabinet i roi mwy o amlygrwydd iddo oherwydd pwysigrwydd yr adeilad. Soniodd na chafodd y penderfyniad i ddatgan yr eiddo yn adeilad dros ben ei alw mewn, gan awgrymu y dylid bod wedi codi pryderon ar y cam hwnnw. Dywedodd y Cynghorydd Callard y byddai'n wrthgynhyrchiol dod â phob penderfyniad am brydlesau i'r pwyllgor craffu ac y byddai hynny yn llesteirio gallu'r Cyngor i weithredu'n effeithlon fel landlord. Roedd yn cydnabod y problemau gyda pharcio ond tanlinellodd fod meysydd parcio cyfagos i'r adeilad a bod MMCA yn gwybod am yr angen i liniaru'r effaith ar y gymuned leol. Eglurodd y Cynghorydd Callard y byddai'r ymgynghoriad gyda'r gymuned yn digwydd ar ôl llofnodi'r brydles, gan ei fod yn rhoi sicrwydd i'r grŵp i gynnal gwaith maes. Cadarnhaodd y caiff yr ymgyngoreion ar gyfer adroddiad y Cabinet eu rhestru ar waelod yr adroddiad ac iddo ffonio Prif Swyddog Cyngor Tref y Fenni er cwrteisi pan gyhoeddwyd y papurau.

- Cwestiynodd y Cynghorydd Dymock gyfnod y brydles ac ar ba bwynt y cytunwyd ar brydles 30-mlynedd. Mynegodd bryderon am y diffyg ymgynghori a thryloywder, gan awgrymu fod hon yn broblem gyson sydd angen ei thrin. Gofynnodd yr aelod pa gamau a gymerwyd i asesu os y byddai'r cyfnod marchnata cyfyngedig yn arwain at gynrychiolaeth deg o brydlesau posibl. Holodd pam na chafodd yr eiddo ei gadw'n gyson

ar Flaengynllunydd y Cyngor. Gofynnodd yr aelod am eglurhad ar sut mae'r Cyngor yn bwriadu sicrhau tryloywder ac ymgysylltu parhaus yn dilyn y penderfyniad.

Esboniodd y Cynghorydd Callard y cafodd y penderfyniad i ddatgan yr eiddo yn adeilad dros ben ei wneud yn y Cabinet a dywedodd eto y gellid bod wedi gwneud penderfyniad i alw mewn ar y cam hwnnw. Esboniodd fod cyfod prydles 30-mlynedd yn rhan o gyflwyniad y tendr ac nid yn rhywbeth a gafodd ei gynnig i dechrau gan Gyngor Sir Fynwy. Soniodd fod cyfnod prydles hir yn galluogi tenantiaid i gyrchu cyllid grant, sy'n hanfodol ar gyfer cynnal a chadw a buddsoddi yn yr adeilad. Tanlinellodd y Cynghorydd Callard fod y cytundebau prydles yn cynnwys dulliau i adolygu rhai agweddau, sicrhau gwerth am arian a chydymffurfiaeth gyda'r telerau. Dywedodd y caiff llawer o adeiladau treftadaeth y sir eu cynnal drwy gyllid grant, a bod prydlesau hir yn helpu i sicrhau hynny. Pwysleisiodd nad yw'r Cyngor yn y busnes o gadw adeiladau yn wag a bydd yn gwaredu ar asedau pan fo'n ddoeth gwneud hynny. Cydnabu hefyd heriau ymgynghori wrth ymrwymo i brydlesau a chwestiynodd ymarferoldeb gweithredol dod â phob penderfyniad prydles i bwyllgor craffu. Awgrymodd y gallai craffu yn dilyn y penderfyniad fod yn fwy addas ond tanlinellodd yr angen am gamau gweithredu gyda rhesymau da drostynt sydd o fudd i'r gymuned. Dywedodd y Cynghorydd Callard eto y cafodd yr adeilad ei gynnig ar brydles atgyweirio lawn, sy'n fuddsoddiad sylweddol ac efallai nad fyddai hynny yn ddeniadol i bob busnes.

- Cwestiynodd y Cynghorydd Buckler os oedd y broses ymgynghori yn ddigonol, gan ddweud nad oedd llawer o bobl yn gwybod am y penderfyniad ac yn teimlo nad oedd yn dderbyniol ymgynghori ar ôl y penderfyniad. Tanlinellodd bwysigrwydd Llyfrgell Carnegie i'r gymuned a chwestiynodd pam na ofynnwyd i breswylwyr y Fenni am eu dewisiadau ar gyfer defnydd yr adeilad. Ategodd yr aelod y gwnaed y galw mewn oherwydd nad oedd y broses yn cynnwys digon o ymgysylltu â'r gymuned.

Cydnabu'r Cynghorydd Callard yr her o sicrhau fod pawb yn gwybod am benderfyniadau'r Cyngor, gan nodi fod llawer o bobl yn brysur gyda'u bywydau ac efallai nad ydynt yn dilyn gweithgareddau'r Cyngor yn agos. Amddiffynnodd y penderfyniad i esgyn y mater i'r Cabinet, gan ddadlau fod hynny'n gam i roi mwy o sylw i'r penderfyniad. Esboniodd y Cynghorydd Callard ei bod yn anodd canfod defnydd ar gyfer yr adeilad fyddai'n plesio pawb a thanlinellodd gyfrifoldeb aelodau etholedig i wneud penderfyniadau er budd gorau'r gymuned. Awgrymodd na fyddai mynd â'r mater i'r Cyngor llawn wedi newid y canlyniad ac ailfynegodd ei hyder yn y broses a ddilynwyd.

Gwahoddodd y Cadeirydd y Cynghorydd Laura Wright, yr Aelod ward lleol, i wneud datganiad:

<u>Y Cynghorydd Wright</u>

Datganodd y Cynghorydd Wright ei chefnogaeth i'r penderfyniad i osod hen adeilad y llyfrgell ar brydles i MMCA, gan nodi iddi bleidleisio o blaid y brydles yn ei chyfarfod cyntaf o'r Cabinet. Tanlinellodd bwysigrwydd craffu a gwneud penderfyniadau tryloyw, ond amddiffynnodd y gweithdrefnau sefydledig a ddilynwyd wrth ddyfarnu'r brydles. Dywedodd y Cynghorydd Wright mai cynnig MMCA gafodd y sgôr uchaf yn y matrics gwerthuso, oedd yn asesu galw, hyfywedd, addasrwydd defnydd a statws ariannol. Roedd yn cydnabod pryderon preswylwyr a busnesau am ddiffyg ymgynghori ond dywedodd fod MMCA wedi ymrwymo i ymgysylltu â'r gymuned cyn defnyddio'r adeilad. Cyfeiriodd y Cynghorydd Wright at bryderon am barcio, sŵn a llygredd golau, gan ddweud y byddai cynrychiolwyr MMCA yn barod i gwrdd gyda phreswylwyr i drafod y materion hyn. Dywedodd eto y cafodd y brydles ei dyfarnu yn seiliedig ar broses gystadleuol a bod y cynnig a ddewiswyd yn diwallu dyletswyddau'r Cyngor ar optimeiddio ariannol a lles y gymuned. Daeth y Cynghorydd Wright i ben drwy annog aelodau'r pwyllgor i gefnogi'r penderfyniad, gan bwysleisio'r gwerth cymdeithasol a'r cynhwysiant y byddai'r brydles yn eu rhoi i'r gymuned.

Eithrio'r Wasg a'r Cyhoedd

Gofynnodd y Cadeirydd i'r Rheolwr Craffu esbonio'r seiliau dros symud i sesiwn gaeedig, pe byddai'r Pwyllgor yn dymuno hynny. Esboniodd y Rheolwr Craffu y broses i'r cyhoedd a'r rhai oedd yn bresennol, gan sôn am Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, sy'n caniatáu eithrio'r cyhoedd am drafodaeth o wybodaeth a eithriwyd, cyn belled â bod swyddog wedi gwneud asesiad fod y budd cyhoeddus mewn cynnal yr eithriad yn fwy na budd y cyhoedd mewn datgelu'r wybodaeth.

Gofynnodd y Cadeirydd i awdur yr adroddiad asesu'r budd cyhoeddus ac i gynghori'r pwyllgor am y sail dros yr eithrio. Esboniodd y byddai wedyn yn gofyn i'r pwyllgor dderbyn penderfyniad y swyddog a phleidleisio arno cyn symud i sesiwn wedi ei heithrio.

Dywedodd y Swyddog Priodol fod y sail dros eithrio wedi eu seilio ar baragraff 14 y Ddeddf Llywodraeth Leol sy'n cyfeirio at wybodaeth yn ymwneud â materion ariannol neu fusnes unrhyw berson neilltuol yn cynnwys yr awdurdod sy'n dal yr wybodaeth honno. Cadarnhaodd fod yr asesiad hwn yn cefnogi symud i sesiwn gaeedig i drafod gwybodaeth ariannol neu fusnes sensitif.

Pleidleisiodd y pwyllgor i symud i sesiwn gaeedig drwy bleidlais o 5-4. Cafwyd egwyl fer tra gofynnwyd i'r wasg a'r cyhoedd i adael y cyfarfod. Gadawodd y Cynghorwyr Wright a Garratt y cyfarfod.

Rhan 2 y Cyfarfod (Cyhoeddus) ~ Canlyniad ffurfiol y craffu

Croesawodd y Cadeirydd y cyhoedd yn ôl i'r cyfarfod. Diolchwyd i'r Aelod Cabinet a'r swyddogion. Ar ran y Pwyllgor mynegodd y Cadeirydd eu gwerthfawrogiad i aelodau'r cyhoedd am eu cyfraniadau a'u hamser yn mynychu.

Dywedodd y Cadeirydd fod gan y Pwyllgor dri dewis ar gael iddynt, sef:

1. Derbyn y penderfyniad.
2. Cyfeirio'r penderfyniad i'r Aelod Cabinet i'w ail-ystyried (gyda rhesymau)
3. Cyfeirio'r penderfyniad i'r Cyngor llawn.

Pleidleisiodd y Pwyllgor ar yr opsiynau uchod. Yn dilyn y bleidlais, cytunodd y Pwyllgor i gyfeirio'r penderfyniad yn ôl i'r Aelod Cabinet i'w ail-ystyried, am y rhesymau canlynol:

Gofynnir i'r Aelod Cabinet i gynnal proses ail-dendro gyda'r amodau canlynol:

- **Prisiad Annibynnol**: Dylid cynnal prisiad annibynnol o incwm rhent.
- **Amserlen Tendr**: Dylid cytuno ar amserlen resymol a gyfer y broses dendr.
- **Arolwg o'r Adeilad**: Dylid cynnal arolwg annibynnol o'r adeilad i ganfod cyflwr yr adeilad a chostau gwaith angenrheidiol.
- **Cydymffurfiaeth Cynnal a Chadw**: Sicrhau y caiff yr adeilad ei gynnal a chadw i gydymffurfio gyda'i bwysigrwydd, gan alluogi darpar gynigwyr i feddu ar yr holl ffeithiau fel y gallant wneud cynnig yn unol â hynny.
- **Ymgynghori â'r Gymuned**: Mae'n hanfodol ymgynghori â'r gymuned, gan gynnwys preswylwyr lleol a busnesau mewn penderfyniadau yn ymwneud ag adeilad Llyfrgell Carnegie.
- **Pwysigrwydd Hanesyddol**: Rhoddir ystyriaeth briodol i bwysigrwydd hanesyddol a chofebol yr adeilad i'r Fenni a'i phobl ac y dylid ailystyried y posibilrwydd o werthu'r adeilad a'i gynnwys yn y broses ymgynghori gyda phobl y Fenni

Cofnodwyd y pleidleisiau fel a ganlyn:

- Pleidleisiodd pedwar Aelod i dderbyn penderfyniad yr Aelod Cabinet.
- Pleidleisiodd pedwar Aelod i gyfeirio’r mater i’r Aelod Cabinet gyda rhesymau.
- Pleidleisiodd un Aelod i gyfeirio at y Cyngor Llawn.

Gweithredodd y Cadeirydd yr hawl i bleidlais fwrw wrth gyfeirio’r mater yn ôl i’r Aelod Cabinet (Opsiwn 2).